

Nieuws van de
Nogelwerkgroep
"Midden-Brabant"

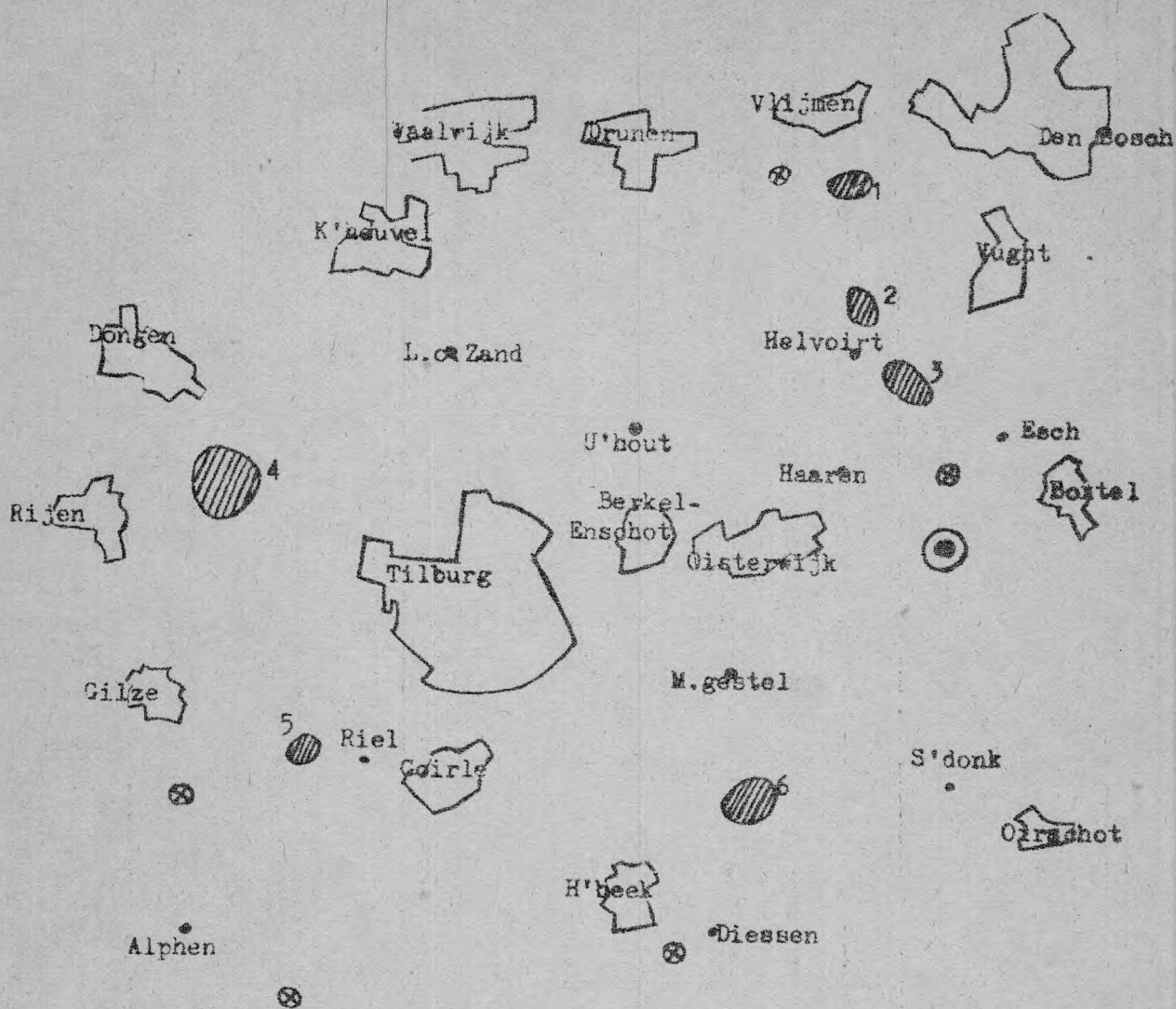

fig. 1. Verspreiding van de Rietganzen in Midden-Brabant in de winter 1978/1979

verklaring:

- ⊙ - slaappleats
- ▨ - fourageergebied
- ⊗ - incidenteel fourageergebied

1=De Gement/De Ham; 2-en 3 = Helvoirts Broek; 4=De Rekken/Rijens Broek
5=Rielsche Hei; 6=De Kwaden Opslag.

RIETGANZENTELLINGEN IN MIDDEN-BRABANT 1978/1979 en 1979/1980

In samenwerking met andere natuurstudieverenigingen probeert de Werkgroep voor Vogel- en Natuurbescherming Midden-Brabant sinds 1975 een beter inzicht te verkrijgen in de aantallen en het gedrag van de in onze regio overwinterende (Riet)ganzen door middel van systematische tellingen.

Verslagen van de tellingen van de seizoenen 1975/76, 1976/77 en 1977/78 verschenen in het Mededelingenblad van de werkgroep. Van de daaropvolgende seizoenen is tot heden geen verslag gemaakt en aan de medeverkers toegestuurd. Dat is des te meer te betreuren, omdat juist tijdens en na de strenge winter 1978/79 zich bijzonder interessante ontwikkelingen hebben voorgedaan. Misschien juist ook vanwege het uitblijven van dergelijke voortgangsverslagjes is de animo om mee te werken aan dit onderzoek kennelijk verslapt: In het seizoen 1978/79 werden 93 waarnemingen (verspreid over 53 verschillende dagen van oktober tot en met maart) ingestuurd en verwerkt, maar in het seizoen 1979/80 slechts 37 (gespreid over 28 verschillende dagen in de maanden december tot en met februari).

In het onderstaande worden in het kort de belangrijkste resultaten weergegeven uit de seizoenen 1978/79 en 1979/80, zodat alle waarnemers weer geïnformeerd zijn. We hopen dat dit een stimulans kan betekenen om alsnog waarnemingen van de seizoenen 1979/80 en 1980/81 in te sturen. Van de afgelopen winter zal dan weer zo spoedig mogelijk een verslagje gemaakt worden. Verder hopen we in de loop van dit jaar een samenvattend verslag te publiceren van de ganzen waarnemingen sinds 1975 in de vorm van een artikel of een brochure. Vanzelfsprekend zullen diegenen die ons hun waarnemingen hebben ingezonden daarvan een exemplaar ontvangen.

Winter 1978/1979

Tot omstreeks de jaarwisseling vertoont het weer een 'normaal' karakter. Ook de aantallen Rietganzen op de bekende pleisterplaatsen beantwoorden aan de verwachtingen: De eerste vogels verschijnen op Kampina op 28 oktober 1978 en het aantal loopt op tot ongeveer 200 exemplaren op 25 november. In het begin van december lopen de aantallen weer terug. Dit laatste is op Kampina ook in andere jaren wel waargenomen. Dan volgt op oudejaarsdag een koude-inval, die ons land de daaropvolgende twee maanden in een siberische greep houdt. Op de ganzen heeft dit een drietal effecten:

1. de aantallen lopen op tot voor onze streken ongekeerde hoogten.
2. de traditionele slaappleaats op de Kampina wordt niet gebruikt; de dieren overnachten in hun fourageergebieden.
3. de ganzen komen meer gespreid in de regio voor. Ondanks de hoge aantallen doen zich geen opvallend grote concentraties voor in de traditionele pleisterplaatsen, zoals Helvoirts Broek of Vughtse Gement. Wel worden nu soms aanzienlijke groepen gemeld uit gebieden, waar ze de voorgaande jaren niet werden waargenomen.

In vrijwel alle gevallen betreft dit overigens gebieden, die in een verder verleden wel bekend waren als ganzenpleisterplaats, b.v. de Kvaden Opslag tussen Moergestel en Diessen. Uit waarnemingen op 1 februari van J. Swaans en C. van Laarhoven (totaal 1.005 exx.) en op 4 februari van J. Swaans en L. Hilgers (totaal 1.100 exx.) is een verspreidingskaartje samengesteld. (fig. 1) Hoewel dit niet direkt uit de waarnemingen blijkt, wordt toch aangenomen dat het merendeel van deze Rietganzen behoorde tot de ondersoort *Anser fabalis fabalis*.

Op 3 februari 1979 werd in ons waarnemingsgebied door L. van den Berg (coördinator ganzen tellingen van het R.I.N.) een waarneming gedaan van een oostsiberische ondersoort van de Rietgans, n.l. *Anser f. serrirostris*. (zie hiervoor *Limosa* 1980 nr. 1)

Nog tot minstens 18 maart bleven er Rietganzen in onze omgeving.

Behalve veel Rietganzen werden ook relatief veel Kolganzen gezien, met name in het Helvoirts Broek, de Vughtse Gement/het Vlijmsch Ven en de Rekken.

Winter 1979/1980

Ondanks het betrekkelijk geringe aantal ingezonden waarnemingen kan toch een redelijk beeld gegeven worden van het aantalsverloop. Slechts aan het begin van het seizoen (eind oktober - half november) ontbreken jammergenoeg opgaven. Het volgende valt op:

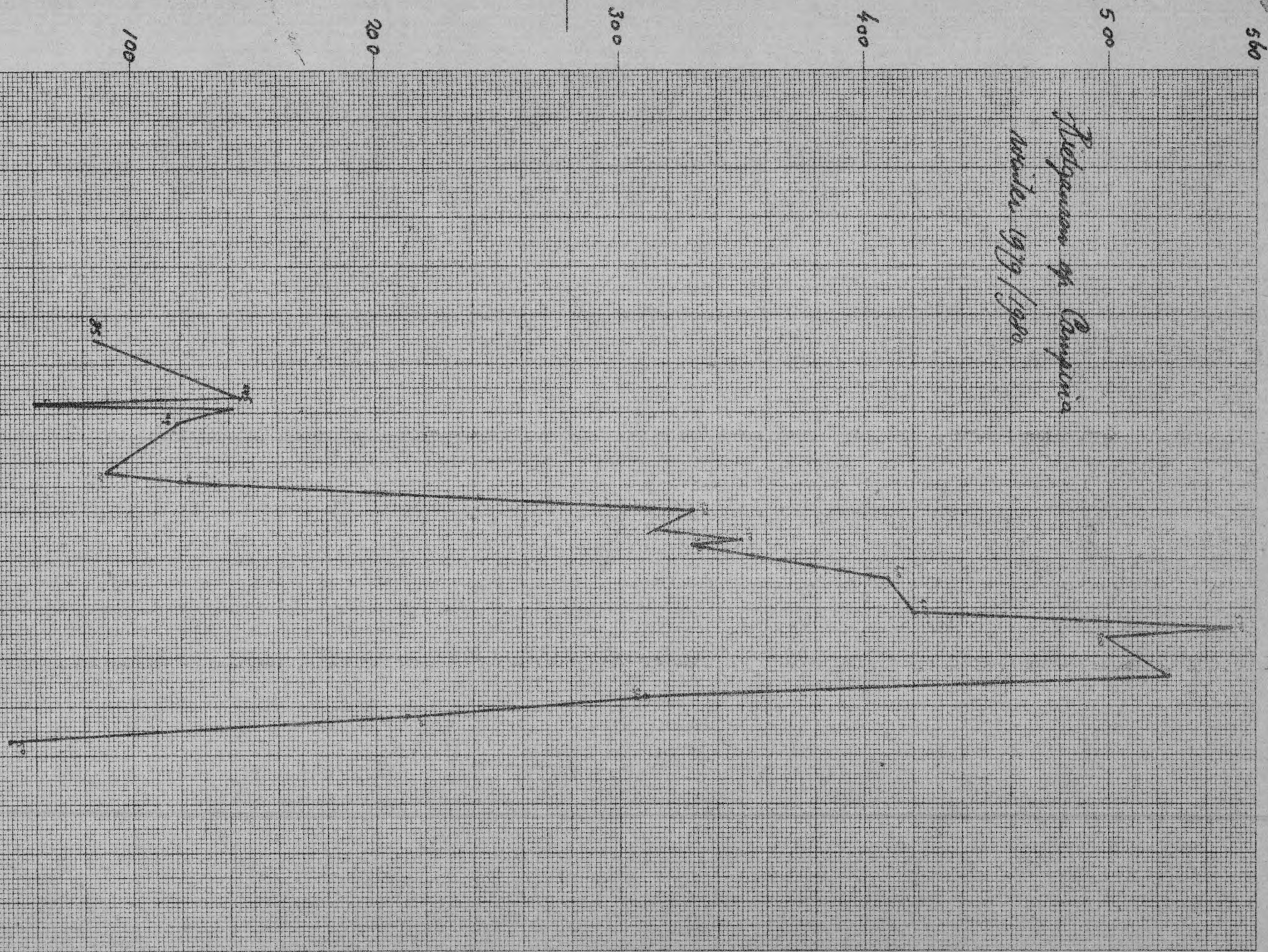
- het totaal aantal overwinterende Rietganzen is lager dan in 1978/79, maar beduidend hoger dan in voorgaande jaren; het aantal op Kampina overnachtende vogels loopt op tot ongeveer 550 exemplaren, dit is het hoogste aantal tijdens onze waarnemingsjaren.
- de vogels komen meer geconcentreerd voor.

Helaas ontbreken waarnemingen van het gebied tussen Moergestel en Diessen vrijwel geheel. Aangezien in de winter 1980/81 hier toch weer vrij aanzienlijke aantallen werden waargenomen, is het niet uitgesloten dat ook in 1979/80 hier Rietganzen gepleisterd hebben.

In de onderstaande figuur is het verloop weergegeven van de aantallen Rietganzen op de Kampinasche Heide.

Rest mij alle inzenders van waarnemingen hartelijk dank te zeggen.

Polyporus sp. Compositus
autumn 1979/1980

10/25 10/26 10/27 10/28 10/29 10/30 10/31
 11/1 11/2 11/3 11/4 11/5 11/6 11/7 11/8 11/9 11/10 11/11 11/12 11/13 11/14 11/15 11/16 11/17 11/18 11/19 11/20 11/21 11/22 11/23 11/24 11/25 11/26 11/27 11/28 11/29 11/30
 12/1 12/2 12/3 12/4 12/5 12/6 12/7 12/8 12/9 12/10 12/11 12/12 12/13 12/14 12/15 12/16 12/17 12/18 12/19 12/20 12/21 12/22 12/23 12/24 12/25 12/26 12/27 12/28 12/29

Vakantie 1980 in Les Charmontois

Op zaterdag, 7 juni 1980 omstreeks 06.30 uur, vertrokken wij, Siska van Laarhoven, Jan Matheeuwsen en Hans van Lieshout, om een week in Noord Frankrijk door te brengen op het platteland.

Via Maastricht, Luik en Marche-em-Famenne gingen we eerst naar Han-sur-Lesse om in die omgeving enige bekende groeiplaatsen van orchideeën te bezoeken. Omstreeks 10.00 uur zaten we in Ave-et-Auffe, een dorpje bij Han-sur-Lesse, tussen de aapjesorchissen aan de koffie. Behalve deze aapjesorchissen stonden er in die omgeving ook vele andere voor ons zeldzame planten in bloei, zoals: bergnachtorchis, mannetjesorchis, amandelwolfsmelk, cypreswolfsmelk, ruige weegbree, zonneroosje, vleugeltjesbloem, slangenkruid, wouw, knikkende distel, hondsroos en kleine piampernel. Uitgebloeid was de echte sleutelbloem en in de knop stond het perzikbladig klokje.

Daar we al snel zagen dat we aan één dag niet genoeg hadden om de omgeving te bekijken zochten we een plaats om de nacht door te brengen. Hierna werden door ons diverse plaatsen bezocht om maar bloemen te kijken. In bloei werden gevonden: groene nachtorchis, parelgras, witte rapunzel, wilde akelei, hommelorchtis, vliegenorchis, soldaatje, bleek bosvogeltje, graslelie, bruine orchis, vogelnestje, wilde weit en vele anderen. Nabij het vogelnestje vonden we in een donker dennenbos het stofzaad in de knop. Op de vogels werd in dit gedeelte van de Ardennen niet zo zeer gelet en bijzonderheden werden niet waargenomen.

Zondags omstreeks 15.00 uur zetten wij onze tocht voort. Even ten zuiden van Rochfort zagen wij een weiland wat blauw zag van de wilde salie. Via Bouillon en Sedan vervolgden wij onze route om na Sedan tot Verdun een mooie weg langs de Maas te volgen. Tijdens een korte pauze langs de Maas zagen wij enkele wouwen en buizerden iets wat een goed voorteken bleek te zijn. Verderop langs de Maas kregen wij de gelegenheid om een blauwe kiekendief zeer nabij te bezichtigen. Al zwevend boven de akkers trachtte deze vogel zijn kostje bij elkaar te scharrelen. Bijna aan het einde van onze weg langs de Maas konden we ook een zwarte wouw van zeer dichtbij gedurende enkele minuten observeren. In Verdun gekomen volgden we de weg naar Bar-le-Duc, om halverwege die weg naar het westen af te slaan in de richting Les Charmontois. Dit plaatsje te vinden kostte wel enige moeite, daar diverse kleine plaatjes niet op de kaart

aangegeven stonden. Pas toen we enkele kilometers van Les Charmontois verwijderd waren stond dit plaatsje langs de weg aangegeven. De eerste avond reeds werd door ons een bosuil gehoord, die omphoudelijk van zich liet horen, iets wat we later in de week nog van dichtbij zouden horen. In bed beland was het de kerkuil die ons trachtte uit de slaap te houden, iets wat hem overigens niet zo goed afging als de kerkklokken, welke ongeveer 50 meter van ons hotel hun werk deden. Het fanatiekst waren de klokken 's-morgens om zes uur, dan deden ze minuten lang hun werk, iets waaraan we na enkele dagen ook weer gewend waren. 's-Maandags werden door ons drie stafkaarten gekocht, aan de hand waarvan we diverse gebieden bezochten in de loop van de week. De omgeving van Les Charmontois is een bosrijke omgeving, met veel meren, die meestal omgeven zijn door moerassen. De bossen bestonden voornamelijk uit loofhout. De boeren in de omgeving verbouwen nog aardig wat graangewassen, doch de maïsteelt heeft helaas zijn intrede gedaan. Voor de vogelstand is het belangrijk dat er in de landbouwgebieden veel groen is, regelmatig afgewisseld door oude boomgaarden. Ook zijn er op vele plaatsen kleine kuilen, iets wat kikkers, padden en salamanders kenmerklijk goed bevalt.

Veel aandacht werd door ons besteed aan de plantengroei doch er werden toch nog 73 verschillende vogelsoorten genoteerd, welke hieronder worden genoemd.

De interessante orchideeën familie was met 20 bloeiende soorten en drie niet bloeiende soorten vertegenwoordigd. De niet bloeiende konden door ons niet thuis gebracht worden. Het was gelukkig niet alleen orchidee wat de klok sloeg. Veel andere zeldzame bloemsoorten werden door ons gevonden. Een lijst van voor ons vrij zeldzame plantensoorten is hieronder opgenomen. Buiten vogels en planten werden door ons gezien en gehoord, de rugstreeppad, alpenwatersalamander, muurhagedis, horzel en koningspage. Omze tocht werd besloten met een rit door de Elzas en Vogezen, doch daar dit voornamelijk neer kwam op rijden (ruim 800 km) was deze dag minder geslaagd. In totaal werden ruim 1800 km afgelegd.

Vogelsoorten:

zwarte wouw, rode wouw, buizerd, blauwe kiekendief, bosuil, kerkuil, nachtegaal, tafeleend, meerkoet, grote karekiet, kleine karekiet, fuut, gierzwaluw, roerdomp, ijsvogel, witte kwikstaart, rietgors, setti's zanger, koekoek,

REGENWULPEN IN MIDDEN- EN WEST-NOORDBRABANT.

Het is al weer ruim twee jaar geleden dat er in dit blad een artikel verscheen over de trek van de regenwulp in onze regio. In dit artikel zullen dan ook beide trekseizoenen aan de orde komen die inmiddels weer verstreken zijn en ook een vergelijking met voorgaande jaren wordt gemaakt. Tot slot komt nog een bijzondere storing-factor die voor het gebied van de Landschotse heide van belang is aan de orde.

Voorjaarstrek in 1979.

Helaas was ik dit jaar in verband met een studiereis niet in staat om zelf mee te gaan tellen in de hoofdtrektijd, ondanks het ontbreken van mijn bezielende leiding is toch door vele vogelaars bijzonder goed geteld. De resultaten geef ik hieronder zoals gebruikelijk weer per locatie.

Landschotse heide

Dit gebied werd bezocht door Peter Keij, Liesbeth en Marjo Knops en Frans de Loos. Op enkele andere dagen ook door enkele leden van de VWG.

6 april	161 ex.	Uit dit cijferlijstje is mooi
13 april	244 ex.	het golfkarakter van de Rewu
20 april	356 ex.	trek af te lezen. Het hoog-
27 april	559 ex.	tepunt van de trek valt zo-
4 mei	373 ex.	als te verwachten is voor
11 mei	171 ex.	deze streek in de laatste
13 mei	+ 20 ex.	week van april. Opvallend

is wel dat het maximum zeer veel lager is dan het maximum van 1978: 1450 ex op 25 april 1978 tegen nu "slechts" 559. Op deze daling komen we verderop en aan het eind van dit verhaal nog terug.

Strijbeekse heide.

Door een enorme communicatiestoornis met een locale vogelaar uit Chaam waren onze onderzoekers niet in staat om optimaal te werken.

De Rewu hadden dit jaar een andere slaappleaats uitgezocht in dit gebied die wel bekend was bij de locale vogelaar, maar niet bij onze onderzoekers die slechts zelden in dat terrein komen. Doordat genoemde vogelaar bepaalde afspraken niet nakwam is enkele avonden vergeefs bij de oude (nu niet gebruikte) slaappleaats gepost. De nieuwe slaappleaats werd pas aan het eind van de trekperiode gevonden zodat de getallen niet geheel de werkelijke situatie kunnen weergeven. Geteld werd door Serphia Hooydonk en Edmond Staal.

6 april	onbekend	
13 april	21	De vermelde cijfers zijn vermoedelijk minimumcijfers. Dit kan
20 april	62	met het volgende aangegeven
27 april	156	worden: 65% van het maximum op
4 mei	448	4 mei werd geteld op een ven
11 mei	60	dat op de voorgaende dagen niet

is bezocht omdat het onbekend was. Het is echter niet waarschijnlijk dat het maximum dat te verwachten is rond 27 april ook maar een benadering kan zijn van het maximum dat in 1976 werd geteld op 3003 (H. van Vugt). Ook voor dit terrein moet dus een sterke teruggang worden vermeld.

Leikeven en waterzuivering Noord.

In dit gebied dat sterk door mensen gereguleerd wordt en dan met name de waterstand in de vloeivelden van de waterzuivering, zijn slechts weinig waarnemingen bekend. In april en mei werden op enkele plekken fouragerende Rewu waargenomen, soms in groepen van tot 110 ex. De tellers Ad van Poppel, Anne Hilverda, Hans Smulders en Victor Retel-Helmrich zagen slechts op 6 april 25 ex en op 3 mei 45 ex. gebruik maken van de slaappleaats.

Kampina.

In verband met het zeer natte voorjaar was de waterstand in het traditionele slaapgebied vrij hoog. Diverse Rewu namen dan ook een toevlucht in een slaappleaats op een lager gelegen deel van de centrale heide op Kampina. Op Kampina

zijn diverse van die lager gelegen gedeelten, maar slechts die ene plek midden op de hei werd door de Rewu gebruikt en dan natuurlijk de oude plek. De plaatsen waar in 1976 nog Rewu sliepen en ook nu weer geschikt leken werden niet bezocht.

6 april	1 ex.	De maxima voor dit jaar liggen
13 april	70 ex.	onder die van 1978 (409 ex) en
20 april	220 ex.	van 1977 (378 ex), er was toch
27 april	255 ex.	slaapruimte genoeg op Kampina.
1 mei	350 ex.	Daar kan het dus niet aan ge-
4 mei	160 ex.	legen hebben. Buiten de gebieden

die bij ons als slaappleats te boek staan waren echter ook diverse weilanden gebieden die een hoge waterstand kenden en zo slaapplegenheid aan Rewu konden bieden. Een voorbeeld hiervan is het weilandengebied tussen Goirle en Hilvarenbeek waar toevallig begin mei ongeveer 90 slapende Rewu werden aangetroffen. Omdat wij geen systematisch onderzoek hebben verricht aan ondergelopen weilanden is het best mogelijk dat we veel meer Rewu over het hoofd hebben gezien. Bovendien was de, sinds enkele jaren verlaten, slaappleats van de Regte heide weer in gebruik genomen door de Rewu. Dit heeft natuurlijk gevolgen voor de spreiding van de vogels over de andere slaappleatsen. Op Kampina werd geteld door Frans van Avendonk, Frans van Erve, Mart Emen en Ciska van Laarhoven.

Regte heide

13 april	geen Rewu	De vogels sliepen op een
14 april	20 ex.	nat en laag gelegen deel van
22 april	150 ex.	de hei en dus niet op het
27 april	360 ex.	aanwezige ven. De Regte heide
28 april	427 ex.	had de grootste groep van de
30 april	600 ex.	gehele regio te verwerken.
4 mei	84 ex.	Tellen we de maxima echter op

dan is het totaal nog steeds lager dan dat van vorig jaar ondanks nog intensievere telling van de slaappleatsen. Ook in de belgische terreinen werd een lager maximum vastgesteld, zij vergelijken dit met de aantallen van voor 1976, omdat wij geen gegevens hebben uit die

periode kunnen wij geen vergelijking maken. De trek van Rewu in België en zuidelijk Nederland vertoont veel overeenkomsten zo is gebleken de laatste jaren, dit gaat dus nu ook weer op voor de lage maximum aantallen. Enkele andere conclusies die de Belgen trekken uit de gegevens van 1979 zijn voor ons gebied niet zo duidelijk. Zij zien al vroegtijdig hoge aantallen (op 13 april) en een vertraagde late wegtrek, dus pas begin mei. Dit late wegtrekken is bij ons alleen op Kampina en Landschot enigzins te zien. Van een gespreide top is voor ons gebied nog geen sprake.

De eerste waarneming van een Regenwulp viel zowel in België als bij ons (door Victor Retel-Helmrich) op 29 maart 1979.

Op diverse potentiële slaappleaatsen werd door leden van de VWC gepost er werd echter niets, gezien dat op een regenwulp leek.

De niet eerder genoemde tellers zijn: Nico en Loek Hilgers, Gerard van der Kaa, Jo Swaans, Hans van Lieshout, Ger vd Oetelaar, Ton vd Einden en Ad van Dijk.

Najaarstrek.

Voor zowel 1979 als 1980 geldt dat de najaarstrek in onze regio evenals in voorgaand jaren niet spectaculair is. Er worden zo af en toe wel eens wat vogels gezien of gehoord, maar van echte slaaptrek of gebruik van de voorjaars-slaappleaatsen is niets gebleken. Voor goede waarnemingen van de Rewu-najaarstrek moeten we naar Noord-, Midden (Flevoland) en Zuid-West-Nederland, we kunnen dan hoog in de lucht flinke groepen Rewu op trek waarnemen en soms ook aan de grond verblijvende vogels.

Tot zover dit overzicht van de Regenwulpentrek in 1979 in Midden-, en WestNoord Brabant. Op de volgende pagina's gaan we verder met een overzicht van de trek in 1980.

Voorjaarstrek in 1980.

Omdat het Rewu onderzoek na 1979 van karakter is veranderd hebben we dit jaar slechts de uit voorgaande jaren bekende grote slaappleaatsen geteld. Landelijk was de richtlijn slaappleaatsen groter dan 500 ex., maar in onze regio hebben de grote slaappleaatsen niet elk jaar dit aantal vogels binnen zijn perken. Wij tellen dus de vier slaappleaatsen gelegen op de grote heidevelden in Midden en West-Noord Brabant te weten: Kampina, Regte heide, Landschotse heide en Strijbeekse heide.

De waterstand in de diverse terreinen was weer ouderwets hoog, dit had tot gevolg dat bepaalde slaappleaatsen wel en andere weer niet bruikbaar waren als slaappleaats. De maximum aantallen lagen dit jaar weer hoger dan in 1979. Hoe dit herstel te verklaren is mij niet duidelijk, bij tellingen tijdens de najaarstrek in 1979 bleek dat toen de aantallen ook ver onder het normale lagen. Het herstel kan dus geen gevolg zijn van een extreem goed broedseizoen in de poolstreken, dit zou namelijk ook merkbaar moeten zijn geweest bij de najaarstrek van 1979. Je kan dus alleen maar veronderstellingen doen in de richting van meer geconcentreerde trek of gebruik van (nog) onbekende trekroutes en pleisterplaatsen (in 1979). Hieronder weer het overzicht van de diverse pleisterplaatsen in onze provincie.

Kampina.

4 april	geen Rewu	Dit jaar sliepen alle vogels
11 april	27 ex.	op de natte hei, alleen bij
16 april	270 ex.	verstoring (bijv. door een te
22 april	370 ex.	nieuwsgierige vogelaar) vlo-
25 april	445 ex.	gen ze in eerste instantie
29 april	565 ex.	naar de oude slaappleaats.
2 mei	500 ex.	Deze was te nat dus al snel
8 mei	120 ex.	kwamen ze terug na eerst alle

andere mogelijke plekken op de hei te hebben onderzocht. Het maximum van 1980 is aanzienlijk hoger dan dat van 1979, het is zelfs een absoluut record voor Kampina.

Regte heide.

4 april	geen gegevens.	De Regte heide heeft
11 april	4 ex.	zich in korte tijd gemaakt
18 april	463 ex.	tot de grootste slaapplaats
22 april	875 ex.	in onze regio. Op 25 april
25 april	1434 ex.	was ongeveer 40% van de
29 april	1024 ex.	totale brabantse populatie
2 mei	752 ex.	van dat moment op de Regte
9 mei	177 ex.	hei. Wat de oorzaken van

deze enorme "boom" zijn kan ik slechts gissen. Is het de toegenomen rust na de afsluiting van het terrein voor motorvoertuigen? Zijn het de nog in redelijke staat verkerende weilanden in de omgeving? Moeten we de oorzaak ook zoeken op de slaapplaatsen Landschot en Strijbeek? Of is het puur toeval? Wie weet!

Strijbeekse heide.

4 april	44 ex.	Dit jaar werd weer een vol-
11 april	120 ex.	ledig overzicht verkregen
18 april	363 ex.	van de Rewu trek in dit
25 april	1126 ex.	terrein. Het maximum komt
2 mei	993 ex.	in de buurt van dat van
9 mei	183 ex.	1977 en kan als normaal voor

dit gebied genoemd worden.

Landschotse heide.

4 april	79 ex.	Het herstel van de maxima op
11 april	129 ex.	Landschot is minder uitgespro-
18 april	294 ex.	ken dan op de andere slaappl.
22 april	356 ex.	De vorig jaar door belgen al
25 april	557 ex.	geconstateerde gespreide top
29 april	714 ex.	in de trek is voor ons dit jaar
2 mei	625 ex.	duidelijker: reeds op 18 april
9 mei	81 ex.	behoorlijk hoge aantallen en ook

in de eerste week van mei nog vrij hoge aantallen (nog 561 vogels in het gebied als geheel op 9 mei) op de slaapplaatsen.

Bijzondere storingsfactor op Landschot.

De aantallen op Landschot lopen de laatste jaren relatief vrij sterk terug. Een oorzaak daarvan is misschien de opkomst van de Regte heide als

slaapplaats in recente tijd. Een andere oorzaak is mogelijk de storing die plaatsvindt op de slaapplaats zelf. Wat is daar nu aan de hand?

Op deze slaapplaats is vanaf 1975 een vogelringer actief, in de vroege avond stelt hij op een geschikte plaats 4 à 5 rijen van enkele mistnetten op, de onderlinge afstand is ongeveer 30 meter. Tussen de netten wordt een luidspreker opgesteld waaruit bij het invallen van de duisternis versterkt het geluid van de Regenwulp wordt weergegeven. Op die manier lokt hij de Rewu in de netten. Het vangen speelt zich af tussen negen uur en half twaalf 's avonds. Uit ervaring is mij bekend dat Rewu op de slaapplaats behoorlijk gevoelig zijn voor storing, mensen die op minder dan 100 meter van de slaapplaats lopen hebben vaak tot gevolg dat alle vogels opvliegen. Om de gevangen vogels te ringen moet de vanger natuurlijk op de slaapplaats komen, het gevolg is wel duidelijk. Om te voorkomen dat gevangen vogels zichzelf beschadigen of verdrinken is het natuurlijk nodig om diverse keren per avond de netten te controleren. De storing is dus veelvuldig. Gezien de hoeveelheid gevangen exemplaren lijkt deze storing mij onverantwoord. De vangavonden lagen, op 1975 na, steeds op of kort na de top in de trek. Van de aanwezige dieren werd achtereenvolgens 5,5% - 6,7% - 8,2% - 2,6% - 2,5% gevangen en geringd, gemiddeld is dit 5,1%. Op grond van deze cijfers blijkt dat de gehele populatie wordt verstoord om van ongeveer 5 procent van die populatie gegevens te bemachtigen. Ook in 1980 is de ringer uit Aalst weer aan het werk geweest, hoeveel dieren dit jaar zijn gevangen of verstoord is niet bekend. Het is niet waarschijnlijk dat het vangpercentage sterk is toegenomen. Het storen van trekkende Rewu op de slaapplaats kan het broedsucces van de vogels in het hoge noorden beïnvloeden. In hoeverre dit ook zo is moet nog nader onderzocht worden. Zolang er geen zekerheid is over de effecten zou het storen van Rewu ten behoeve van het ringonderzoek achterwege moeten blijven, de kans op terugmeldingen is boven-

dien bij deze soort wel erg klein. Pogingen om via CRM dat eigenaar is van het terrein en de ringvergunningen uit geeft het ringen op de Landschotse heide te stoppen hebben nog niets uitgehaald. We gaan echter door in het belang van de Regenwulpen.

Alle waarnemingen van Regenwulpen ook uit het (verre) verleden uit de regio Midden-Brabant blijven welkom bij

Frans van Avendonk
Burgtakkerdreef 52
5061 XJ Oisterwijk.